

**Klimatpolitik ska
bygga på fakta
och vetenskap**

**Klimatpolitik ska bygga
på fakta och vetenskap**
Maj 2024

Lydia Musaefendić, utredare

Klimatpolitik ska bygga på fakta och vetenskap

Klimatfrågan har varit aktuell länge, men får ett särskilt fokus i och med valet till EU-parlamentet i juni 2024. Under våren har Klimatpolitiska rådet och Finanspolitiska rådet kommit med kritik mot hur Sveriges regering hanterar klimatfrågorna. En stor del av Naturvetarnas medlemmar arbetar inom klimat, miljö och grön omställning, ofta i strategiska roller för att bidra till en snabbare omställning till ett hållbart samhälle.

Naturvetarna har tagit reda på vad svenska folket förväntar sig av svenska politiker som är verksamma på nationell och EU-nivå. Vi har även genomfört en enkätundersökning riktad till riksdagspolitiker samt genomfört kvalitativa intervjuer med svenska politiker och tjänstemän som arbetar i ENVI-utskottet i EU-parlamentet.

Resultatet av undersökningen visar att de svenska EU-parlamentarikerna i EU menar själva att de lever upp till svenska folkets förväntan att grunda sin klimatpolitik på fakta och vetenskap. Men att de samtidigt måste navigera i politiken.

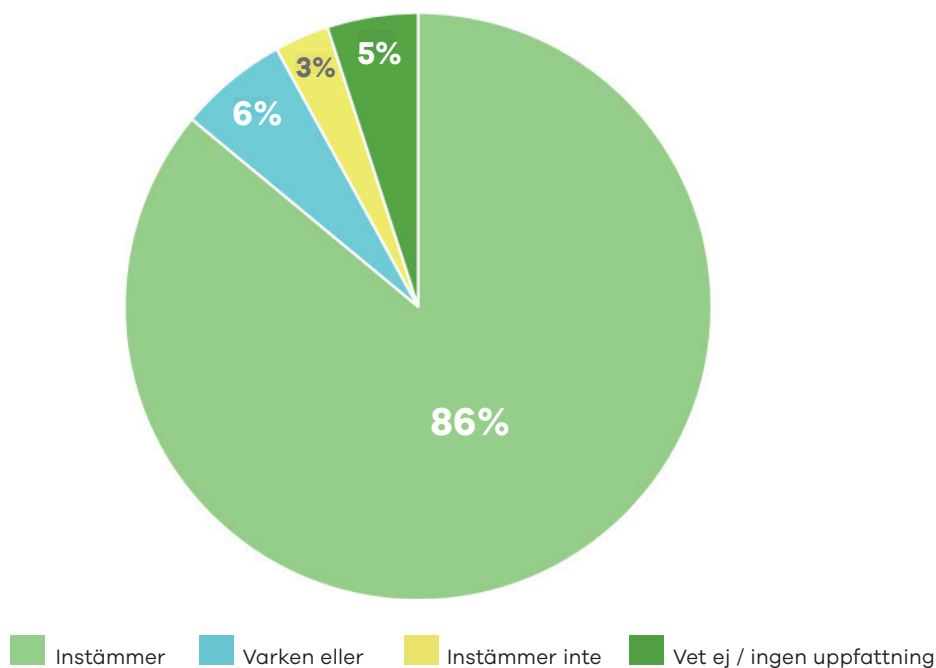
Klimatfrågan hanteras bäst inom EU

Klimatfrågan är en politiskt känslig fråga som väcker mycket reaktioner och stora känslor. Reformen för att förbättra klimatet påverkar personers liv direkt; genom högre skatter, bilförbud, dyrare flygresor.

Naturvetarna har i en Novusundersökning frågat svenska folket vad de anser krävs för att hantera samhällsutmaningar som klimatförändringar, pandemier och energifrågan, samt vilka förväntningar de har på politiska beslutsfattare. Naturvetarna har också, via Novus, frågat riksdagens ledamöter vilka källor de använder sig av för att fatta relevanta klimatstrategiska beslut och vilken nivå de anser är viktigast för att hantera klimatomställningen.

Resultatet visar att bland svenska folket är det nästan nio av tio som anser att det är viktigt att klimatpolitiken är förankrad i forskning och vetenskap.

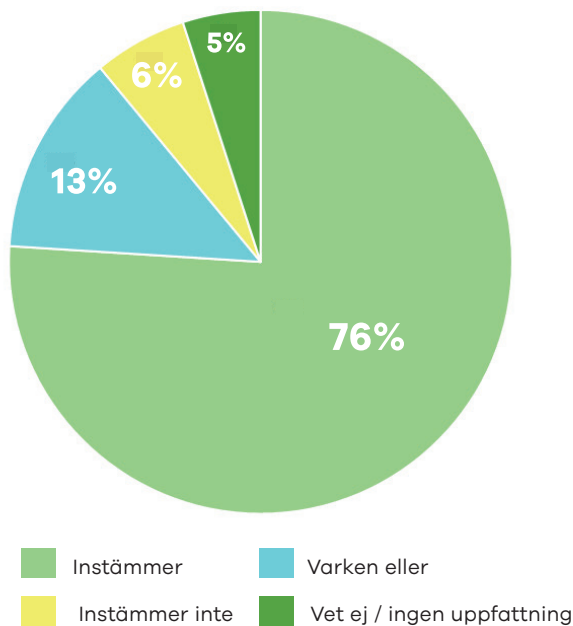
Det är viktigt att klimatpolitiken är förankrad i forskning och vetenskap

Merparten av riksdagsledamöterna uppger att de främst tar del av forskning och lyssnar på experter samt näringslivet medan knappt tre av tio värdesätter rapporter från miljöorganisationer.

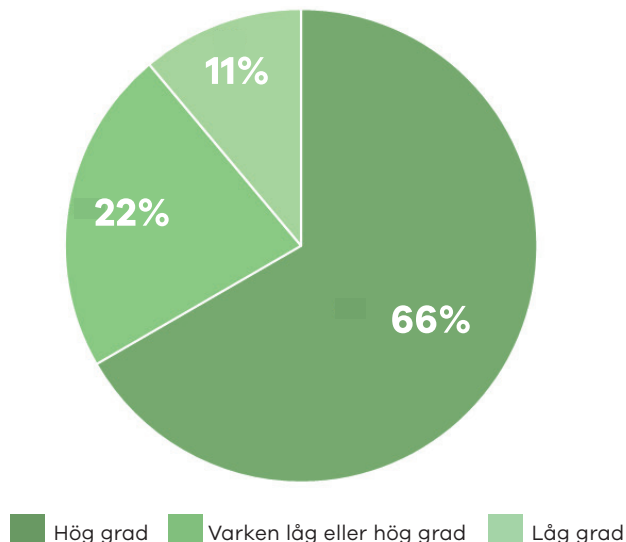
Nästan åtta av tio av befolkningen uttrycker att politiker bör lyssna på experter även om de åtgärder som föreslås skulle vara impopulära bland väljarna.

Politiker bör lyssna på experter även om de åtgärder som föreslås skulle vara impopulära bland väljarna

Två tredjedelar av svenskarna anser att svenska politiker ska ta en ledande roll i klimatfrågan inom EU.

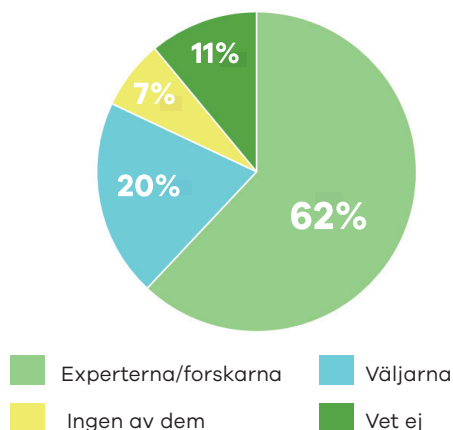
I vilken grad tycker du att svenska politiker ska vara drivande i klimatfrågan i EU?

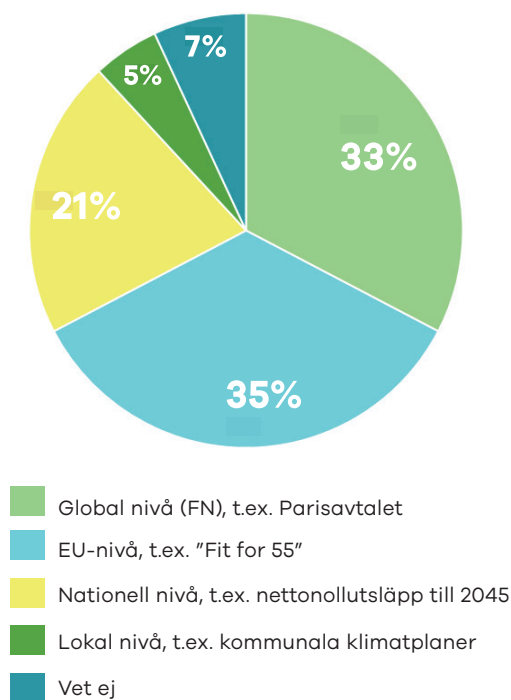
De flesta riksdagsledamöter anser att klimatomställningen hanteras mest effektivt genom internationellt samarbete inom EU och FN. Relativt få, två av tio, anser att klimatstrategiska beslut fattas mest effektivt på nationell nivå. Och endast fem procent ser kommunerna, som ansvarar för att genomföra klimatpolitiken, som den mest effektiva nivån för att hantera klimatomställningen.

Sex av tio riksdagsledamöter uppger att de lyssnar mest på experter när politiska förslag är impopulära men forskarna är överens om vad som krävs. Två av tio lyssnar mer på de egna väljarna. Det senare är vanligare bland män, yngre och de som sitter i regeringsunderlaget.

Om du vet att ett politiskt förslag är impopulärt bland de egna väljarna men experterna/forskarna är överens om att det är rätt väg fram, vem lyssnar du mest på?

På vilken nivå fattas klimatstrategiska beslut mest effektivt för att hantera klimatomställningen?

Hur lever svenska partier i EU-parlamentet upp till folkets förväntningar?

Under första delen av 2024 träffade Naturvetarna representanter för svenska partier i Europaparlamentet. Vi kontaktade de partier som sitter i utskottet där frågorna kring klimat- och miljöfrågorna ligger, ENVI. Vi genomförde möten med både politiskt sakkunniga och parlamentariker från Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Vänsterpartiet.

Enkäten till riksdagsledamöterna visar att de flesta anser att klimatomställningen hanteras mest effektivt genom internationellt samarbete inom EU och FN. **Flera medier, bland annat Sveriges Radio, har rapporterat att svenska väljare listar klimatfrågan som den viktigaste frågan i det kommande EU-valet.**

Naturvetares kompetens och kunskap behövs för att lösa klimatkrisen, men beslut och riktning måste komma från de som bestämmer. Till stor del när det gäller klimatfrågan så är det folkvalda politiker i EU-parlamentet som röstar om lagar och direktiv, som sedan Sverige och landets kommuner behöver förhålla sig till.

EU-kommissionen efterfrågar naturvetenskaplig kompetens

EU-kommissionen är den institution som tar fram lagförslag till parlamentet och ministerrådet att fatta beslut om. Kommissionen är en politiskt styrd organisation där opolitiska tjänstemän och experter arbetar med att skriva fram, ofta komplexa, lagar. De frågor som EU stiftar lagar om rör exempelvis energi, jordbruk, miljö.

Kommissionens roll är med andra ord mycket central, och vad lagförslagen gällande klimat och miljö bygger på

blir viktigt. Uppfattningen kring vissa det de facto går till är blandad hos de intervjuade. Visa anser att lagförslagen som rör klimat och miljö bygger på vetenskap och är välgrundade. Andra att den är politisk färgad, och att man måste ha det i åtanke.

”Det ska inte kännas rätt i klimatfrågan, utan det ska bygga på vetenskap.”

Karin Karlsbro, EU-parlamentariker Liberalerna

Därför är det viktigt att man som politiker även gör sina egna bedömningar för att kunna ta ställning till lagförslag.

Vid intervjuerna framkom att det finns ett behov av naturvetenskaplig kompetens inom kommissionen. Utan denna kompetens riskerar lagförslagen att inte vila i den vetenskap som krävs. Här finns det med andra ord goda möjligheter för naturvetare att bidra med strategisk specialistkompetens. De vi intervjuat lyfter enhälligt vikten av att fatta sina egna beslut på vetenskap och fakta. Det ska inte kännas rätt i klimatfrågan, utan det ska bygga på vetenskap. De svenska politikerna anser att de

fattar sina beslut på vetenskap, även om de sinsemellan inte håller med om att de politiska motståndarna gör det. I vissa fall talar man om motsatta partigrupper som så kallade responsförnekare. Och att dessa är ett lika stort problem som klimatförnekare. Responsförnekare förminskar problematiken och tar inte in vetenskapen, i en kombination av okunskap och ovilja.

När den politiska verkligheten smyger sig på utmanas det faktabaserade beslutsfattandet

Den politiska bedömningen sker utifrån de egna partiernas riktlinjer, kongressbeslut och vad som är politiskt görbart. Knäckfrågan är att få med sig en stor politisk majoritet. Då kan det krävas kompromisser. Det som gör beslutsfattandet komplext är att olika vetenskapliga rön kan stå helt eller delvis mot varandra. Det leder till att den egna och partipolitiska uppfattningen styr hur dessa ska tolkas. Något som framkommer i intervjuerna är också att några anser att det inte är de vetenskapliga rönen som är svårtolkade, utan utmaningen är att göra politik av dem. Och att det som är vetenskapligt korrekt inte alltid är politiskt görbart. Detta är en argumentation som även hörs i den inhemska svenska debatten om klimatpolitik och nödvändiga åtgärder för att nå satta klimatmål.

Detta går emot både svenska folkets förväntan på beslutsfattare – och vad Naturvetarna önskar – att politikerna fattar sina klimatbeslut baserat på fakta och vetenskap. Här framgår det att det finns en diskrepans mellan vad svenskarna förväntar sig, och vad politikerna levererar på. I slutändan är det de politiska bedömningarna som väger tyngre.

Om undersökningarna

Undersökningen riktad till allmänheten genomfördes digitalt av Novus den 19–26 januari 2024 och besvarades av 1 092 personer.

Enkäten riktad till folkvalda genomfördes av Novus via mejl den 22 februari–9 mars 2024 och besvarades av 202 av riksdagens 349 ledamöter.

Naturvetarna är ett partipolitiskt obundet fackförbund inom Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, vars förbund organiserar medlemmar efter utbildningsområde.

Vi har cirka 35 000 medlemmar inom life science, jord, skog och miljö, de fysiska vetenskaperna, matematik och data.

Naturvetare skapar världens framtid. Våra medlemmar hittar lösningar på samhällets utmaningar och tar fram morgondagens innovationer.

Här hittar du oss:

- › www.naturvetarna.se
- › www.facebook.com/Naturvetarna
- › www.linkedin.com: Naturvetarna
- › **Instagram**: naturvetarna och naturvetarna_student
- › **X.com**/naturvetarna
- › **Podd**: Naturvetarpodden